

מט:

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים

רש"י

מסורת ה"ט

הנהגות הב"ח

(א) נס' אמר רב הונא לרבא... (ב) אמר רב הונא לרבא... (ג) אמר רב הונא לרבא...

תוספות

במאן מצליגין... (א) נס' אמר רב הונא לרבא... (ב) אמר רב הונא לרבא... (ג) אמר רב הונא לרבא...

במאן מצליגין קצירי ומריעי. ככל ימות השנה: כמאן כר' יוסי. דאמר כפ"ק דר"ה (ד' טו.) ארס נדון בכל יום דאלו לרבנן דאית להו נדון נר"ה כיון שנגמר דינן אין תפלה מועלת להן: קצירי קצירי ממש. חולין ומיקרו קצירי לפי שנפסד קצרה מתמת חליט: מפני דלא כבבלי.

כמאן מצליגין על קצירי ועל מריעי [כמאן כר' יוסי] מדאמר קצירי ומריעי שמע מינה קצירי קצירי ממש מריעי רבנן: ומותר בעבה: מתני' דלא כבבלי (ד) דאמר ר' זורא בבבלי טפשאיי דאכלי לחמא בלחמא א"ר חסדא (ה) דמשאל להון להלין נקדני דהוצל דרין דייסא היכין מעלי למיכלה דחויט בלחמא דחויט ודשערי בלחמא דשערי ר' דלמא דחויט ברשערי ודשערי בדחויט רבא אכליה בחסמי רבה בר רב הונא אשכחי' לרב הונא דקאכיל דייסא באצבעתיה אמי' ליה אמאי קאכיל מר בידיה א"ל הכי אמר רב דייסא באצבעתא בסים וכל דכן בתרתין וכל דכן בתלת אמר ליה רב לחייא בריה וכן אמר ליה רב הונא לרבה בריה מומנים לך למיכל דייסא עד פרסה למיכל בישרא דתורא עד תלתא פרסין אמר ליה רב לחייא בריה וכן א"ל רב הונא לרבה בריה וכל מידעם לא תפלוט קמיה רבך לבר מן קרא ודייסא שהן דומין לפתילתא של אבר ואפילו קמו שבור מלכא פלוט רבי יוסי ורבי יהודה חד אכיל דייסא באצבעתיה וחד אכיל בהוצא א"ל דאכיל בהוצא לדאכיל באצבעתיה עד מתי אתה מאכילי צואתך אמר ליה דאכיל באצבעתיה לדאכיל בהוצא עד מתי אתה מאכילי רוקך רבי יהודה ורבי שמעון אייתו לקמיהו (ו) בלוספיין רבי יהודה אכל ר' שמעון לא אכל א"ל רבי יהודה מאי מעמא לא אכיל מר אמר ליה ר' שמעון אלו אין יוצאין מבני מעמי כל עיקר אמר ליה רבי יהודה כ"ש שנשמך עליהן למחר רבי יהודה הוה יתיב קמיה דר' טרפון אמר ליה רבי טרפון ואכלנום בלא מלח ואם אכלנום במלח כל שכן שהיו פנינו צהובין אמרה ההיא מטרונתא לרבי יהודה מורה ורוי אמר לה הימנותא בידא דההיא איתתא אי טעימנא אלא קידושא ואבדלתא וארבעה כסי דפסחא והוגרני צידעי מן הפסח עד העצרת אלא יחכמת אדם תאיר פניו אמר ל' ההוא צדוקי לרבי יהודה פניך דומין אי כמלוי רבית אי כמגדלי חזירין א"ל ביהודאי תרויהו אסירן אלא עשרים וארבעה בית הכסא אית לי מן ביתא עד בי מדרשא וכל שעה ושעה אני נכנס לכל אחד ואחד ר' יהודה כד אויל לבי מדרשא שקיל גולפא על כתפיה אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה רבי שמעון שקיל צנא על כתפיה אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה דביתיה דרבי יהודה נפקת נקטת עמרא עבדה גלימא דהוטבי כד נפקת לשוקא מיכסאי ביה וכד נפיק רבי יהודה לצוויי הוה מיכסי ומצלי וכד מיכסי ביה הוה מברך ברוך שעטני מעיל זימנא חדא גזר רבן שמעון בן גמליאל תעניתא ר' יהודה לא אתא לבי תעניתא אמרין ליה לא אית ליה כסויא שדר ליה גלימא ולא קביל דלי

מליגין קצירי. רופא חולי עמו ישראל: מריעי. על פליטת סופריהן: מסניסין. דקמי דעבה לא מיתאכלא בריפתא: דלא כבבלי. דמלפתי פיתן נדייסא דהויה עבה: נקדני. דייקנים במאכל: (ה) יסיון מעלין. באזהר דבר מעולה אכילת דייסא: דמיעו. יכול לאכלה בלחם של חטים ודייסא דשערי יכול לאכלה בלחם של שעורים: או דילמא. דייסא של חטים יפה לאכול בשל שעורים ושל שעורים בשל חטים. ואית דגרסי נקדני מלשון כי קרן עור פניו (שמות לה) מלאים חממה ומאורה פניהם שגא' (ס) חממת אדם מאיר פניו: אכלה בחסמי. היה מלפת פיתו בחסמי. ומפסד לה נמסכת פסחוס (דף נט:) קיימחא דלכישווא קמח של קליית שעורים שלא הביאו שלש ומיבשין אותן בתנור וקלופין סן: מומני לך לאכול דייסא עד פרסה. דע שאותו מאכל אינו כוער לכן אלא עד הלפך פרסה. וכבר השור עד שלש פרסאות: ע"א ולא מומני לך לאכול דייסא עד פרסה לך אחר דייסא לאכול ופני לא ולאכול כשר שור לך עד שלש פרסאות: לא כל מידעם לא ספלוט קמי רבך. לא תרוק רוק בפני רבך כדאמר בנסי' עירובין (דף נט.) הרק לפני רבו חיב מימה שנאמר (ו) וכל משאלי אהבו מות אכל אם אכלת דלעת דייסא וזודמן לך הרוק בפני פלוט בפני רבך חזוק אותו לחון שיש בו סכנת נפשות שהן קשין לגופו של אדם כפתילה של אבר: ואפילו לפני שבור מלכא פלוט. ואל תחבישי: עד מתי אסא מאכילי רוקך. שהיה נותן ההוא בפיו ומתייק בו הרוק שפיו ומחוצו בעקרה: לאסך. עפרורית שנצפרניו: כלוספיין. מאינס שנמשלו יותר מדאי: כיון שאין יולאין מני מעיסו: כ"ש. דמעלו שנמטון עליהן שאין אנו זכרים לאכול מאכל אחר למחר: מורה ורוי. אתה תלמיד בעל הוראה ואתה שיכור. מפני שהיו פניו צהובין כל שעה: הימנותא בידא דהסיא איספא. אמונתי בידך שאיני שונה כל השנה יין אלא קידושא ואבדלתא: וחוגר אני לדעי. וקוסר אני דעמי פדמתי משום מימוש רשעי מפני ד' כוסות ששתיתי שאני חושש מהן מפסח עד עזרת: אי כמלוי נרבים כו'. שהן מרווחין ביותר ופניהן צהובין ויפין: טרויהו. לגלל חזירין ולהלוות נרבות אסורי ליהודאי ודאי לאו מנייהו פני צהובין: שקיל גולפא. היה נושא הקנקן לבית המדרש ליטב עליה: מלאכה שמכבדת כו'. דעכשו ישב עליה צבית המדרש: נפקס נקטס עמרא.

(א) [כילה טו. ע"ש]. (ב) [תמיד טו. א.] (ג) [לפסין ועי' לקמן ג' היה טעיה וכו' (ד) כתיבת טו. ע"ש. (ה) [קבלת טו. א.] (ו) [משלי טו.]

תורה אור השלם

1. מי שהחכם וכו' יודע פשר דבר חכמת אדם תאיר פניו וכו' פניו יקראת ח' א קהלת ח' א

מוסף רש"י

על קצירי ועל מריעי. קצירי, חוליס, מריעי, רבנן (ברכות כב.) מ"ח סקן משפטי סח (ז"ח טו.) במאן כר' יוסי. דלמחר אדם לידון עליו יוס, ויחבל עידויו אותו לזכות ולא יקטוריה מיסא. דלי כרבנן דלמרי אין ידון אלא בלחם השנה, הרי כבר נקטס עליו (טסו.) מידעם. שוק דבר יקטון וכו'. אי כבבלי רבית אי כמגדלי חזירין. שכן מורה על טעות ושמיטת מלהם. לך פניס לזכרים (ברכות ו.)

פרוש הרא"ש

במאן מצליגין אביי ורבא אמר ר' יוסי. דלמחר אין אדם נדון נר"ה כיון שנגמר דינן אין תפלה מועלת להן: קצירי קצירי ממש. חולין ומיקרו קצירי לפי שנפסד קצרה מתמת חליט: מפני דלא כבבלי. כמאן מצליגין על קצירי ועל מריעי [כמאן כר' יוסי] מדאמר קצירי ומריעי שמע מינה קצירי קצירי ממש מריעי רבנן: ומותר בעבה: מתני' דלא כבבלי (ד) דאמר ר' זורא בבבלי טפשאיי דאכלי לחמא בלחמא א"ר חסדא (ה) דמשאל להון להלין נקדני דהוצל דרין דייסא היכין מעלי למיכלה דחויט בלחמא דחויט ודשערי בלחמא דשערי ר' דלמא דחויט ברשערי ודשערי בדחויט רבא אכליה בחסמי רבה בר רב הונא אשכחי' לרב הונא דקאכיל דייסא באצבעתיה אמי' ליה אמאי קאכיל מר בידיה א"ל הכי אמר רב דייסא באצבעתא בסים וכל דכן בתרתין וכל דכן בתלת אמר ליה רב לחייא בריה וכן אמר ליה רב הונא לרבה בריה מומנים לך למיכל דייסא עד פרסה למיכל בישרא דתורא עד תלתא פרסין אמר ליה רב לחייא בריה וכן א"ל רב הונא לרבה בריה וכל מידעם לא תפלוט קמיה רבך לבר מן קרא ודייסא שהן דומין לפתילתא של אבר ואפילו קמו שבור מלכא פלוט רבי יוסי ורבי יהודה חד אכיל דייסא באצבעתיה וחד אכיל בהוצא א"ל דאכיל בהוצא לדאכיל באצבעתיה עד מתי אתה מאכילי צואתך אמר ליה דאכיל באצבעתיה לדאכיל בהוצא עד מתי אתה מאכילי רוקך רבי יהודה ורבי שמעון אייתו לקמיהו (ו) בלוספיין רבי יהודה אכל ר' שמעון לא אכל א"ל רבי יהודה מאי מעמא לא אכיל מר אמר ליה ר' שמעון אלו אין יוצאין מבני מעמי כל עיקר אמר ליה רבי יהודה כ"ש שנשמך עליהן למחר רבי יהודה הוה יתיב קמיה דר' טרפון אמר ליה רבי טרפון ואכלנום בלא מלח ואם אכלנום במלח כל שכן שהיו פנינו צהובין אמרה ההיא מטרונתא לרבי יהודה מורה ורוי אמר לה הימנותא בידא דההיא איתתא אי טעימנא אלא קידושא ואבדלתא וארבעה כסי דפסחא והוגרני צידעי מן הפסח עד העצרת אלא יחכמת אדם תאיר פניו אמר ל' ההוא צדוקי לרבי יהודה פניך דומין אי כמלוי רבית אי כמגדלי חזירין א"ל ביהודאי תרויהו אסירן אלא עשרים וארבעה בית הכסא אית לי מן ביתא עד בי מדרשא וכל שעה ושעה אני נכנס לכל אחד ואחד ר' יהודה כד אויל לבי מדרשא שקיל גולפא על כתפיה אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה רבי שמעון שקיל צנא על כתפיה אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה דביתיה דרבי יהודה נפקת נקטת עמרא עבדה גלימא דהוטבי כד נפקת לשוקא מיכסאי ביה וכד נפיק רבי יהודה לצוויי הוה מיכסי ומצלי וכד מיכסי ביה הוה מברך ברוך שעטני מעיל זימנא חדא גזר רבן שמעון בן גמליאל תעניתא ר' יהודה לא אתא לבי תעניתא אמרין ליה לא אית ליה כסויא שדר ליה גלימא ולא קביל דלי

ינאח לשוק וקמיה ללמר (א) ועבדה גלימא: דהוטבי. ועשה ממנו סרבל טוב: וכד נפקס. אייה לשוקא הוה מיכסי ביה: (ד) ורבי יהודה כד הוה מצלי הוה גמי מכסי ביה: שעטני מעיל. שהיה לכן חביב כל כך שלא היה לכן אחר:

דלי